

'ACTIEF' WELKOM IN HET STAMBOEK!
 Grundel 'Gulden Draeck' – D2217
 Hoogaars 'Emelisse' – D1031
 Zeeschouw 'De Groene Schalk' – D1792

De Lemsteraak *Brandaris* in Harlingen,
 Scheepsregistratie A10301N (foto: Jan Eissens)

Lemmersche aak, Lemmeraak, Lemmeraakjacht, Lemsteraak, Boeier en Boeieraak

Het Jaarboek 2014 van het Fries Scheepvaart Museum heeft een verhaal opgenomen van Dirk Huizinga met de titel 'Dè Lemsteraak bestaat niet'. Daarin schetst hij de ontwikkeling van de naamgeving van het type schip wat wij heden ten dage Lemsteraak noemen. Hij stelt daarin: 'De ontwikkeling van de naamgeving verloopt grillig en de naam "Lemsteraakjacht" raakte pas ingeburgerd, toen HKH Prinses Beatrix voor haar 18e verjaardag een jacht kreeg dat zo werd genoemd. Bij de scheepswerf van de Gebroeders De Boer in Lemmer is zelfs nooit een schip gebouwd dat door de opdrachtgever of door de bouwer Lemsteraak of Lemsteraakjacht werd genoemd. In de werfboeken van De Boer wordt gesproken over visaken, over plezieraken, boeiers, pleziervaartuigen en Lemsterjachten.' Overigens geldt dit voor alle ontwerpers en bouwers van Lemsteraken in het verleden. Zelfs op tekeningen van eenzelfde schip worden verschillende benamingen gebruikt.

Lemsteraak 'Haast Noch Rust'

Een versie van het verhaal van Dirk hebben we ook opgenomen op onze website. Daarbij hebben we dan de mogelijkheid de schepen, genoemd in het overzicht van "de aken van De Boer Lemmer" te koppelen aan de ingeschreven schepen in het Stamboek. En dan ontdek je de nodige verrassingen. Er staat ook een Lemsteraak *Haast Noch Rust* in het Stamboek ingeschreven met plaquette 1324 met een bouwjaar (rond) 1910, op naam van De Boer, die echter niet te herleiden was in het overzicht. Wij hebben Dirk gevraagd om eens specifiek naar het schip te kijken. Zijn onderzoek heeft een prachtig document opgeleverd, dat u op de website bij 'Haast Noch Rust'

terug kunt vinden. Dirk licht zijn onderzoek toe met de woorden: 'Ik heb dit onderzoekje met plezier gedaan, want het sloot aan bij veel werk uit het recente verleden. Ik had even gehoopt de *Haast noch Rust* als de *Morgenster* van Poepjes te kunnen ontmaskeren, maar helaas. Het is niet onmogelijk dat de *Haast noch Rust* een heel andere geschiedenis heeft en nooit voor de visserij is gebruikt. Zoals bijvoorbeeld de aak *De Grootte Beer* (ex-*Zeemeeuw*), die ontworpen en gebouwd is als inspectie-aak. Maar je weet, bij onderzoek tellen ook de negatieve resultaten. Nu weten we tenminste, wat deze aak niet is geweest.

Nog meer Lemsteraken

In het Stamboek staan 410 Lemsteraken ingeschreven en daarnaast nog 9 Boeieraken, waarbij aangetekend moet worden dat de 'Boeieraak' in Zuid-Nederland een heel specifiek scheepstype was. Sla een recente *Spiegel der Zeilvaart* op en op een substantieel deel van de pagina's (artikelen en advertenties) staat wel een Lemsteraak afgebeeld. Dat leidt bij veel liefhebbers van andere scheepstypes soms tot de verzuchting: 'Kan het misschien een ietsje minder en schenk eens aandacht aan de kleinere types als Grundel, Schouw, Tjotter, en de diverse Bolletjes, waaraan ook nu nog, heel veel mensen ontzettend veel plezier aan beleven'.

Verrassingen

Dat we nog regelmatig tegen verrassingen aanlopen mag het volgende verhaal illustreren. Begin dit jaar, bij Hiswa-klassiek, kwam de familie Kaptein uit Harlingen op bezoek met de vraag of we eens langs wilden komen. Ze hadden een paar jaar geleden een Lemsteraak uit Amerika

teruggehaald met de naam *Brandaris*, die nooit in Nederland had gevaren en voor de oorlog via Engeland naar Amerika was geëxporteerd. Ze zou door De Vries Lentsch zijn gebouwd in 1938. We zijn intussen inderdaad wezen kijken en we zagen een goed geconserveerde aak (nu bijna 80 jaar oud en haar hele leven doorgebracht op zout water) met als grootste verrassing een nagenoeg origineel interieur uit de jaren '30. Peter Tolsma is nu de hele historie aan het uitzoeken en de resultaten daarvan kunt u binnenkort in de Spiegel verwachten.

We noemen haar Lemsteraak

We kregen onlangs de vraag of het geen tijd werd voor een nieuwe versie van *Ronde en Platbodemjachten*, het nog steeds populaire standaardwerk van Huitema in boekvorm. Maar wel een boek met duidelijke benamingen en bewoordingen als het om scheeptypen gaat. Misschien ook door nieuwe inzichten achterhaald, maar je kunt steeds naar iets tastbaars verwijzen, net als naar een oud nummer van de Spiegel. Dat is met digitale presentaties veel lastiger. Snel aan te passen, vandaag staat er dit en morgen dat. "Vorige versies" (in boekenterm 'druk') kent men daar niet. Daarom proberen we als SSRP op onze website ook de oorspronkelijke documenten, waarop onze teksten zijn gebaseerd, te presenteren. Zodat er toch een uitgebreid archief ontstaat waarop je terug kunt vallen.

JAN EISSENS, STAMBOEK@SSRP.NL / WWW.SSRP.NL

SSRP

De Stichting Stamboek *Ronde en Platbodemjachten* (SSRP) is opgericht in 1955. De SSRP maakt samen met andere behoudsorganisaties deel uit van de Federatie Oud Nederlandse Vaartuigen (FONV), gesprekspartner van de overheid, beheerder van een restauratiefonds en een materialenfonds.

Secretariaat: Mw. Rita Eissens - van Goor,
 Stamboekbeheer: Jan Eissens
 050-4094094 secretariaat@ssrp.nl
 stamboek@ssrp.nl